

Megépül a vízmű

Régi gondjukra kapják meg a gyogyirt a jövő esztendőben a baksiak, hiszen évek óta tervezgetik egy vízmű megépítését. Legutóbb a járási tanács vb a tavalyi pénzmaradványból 500 ezer forintot juttatott a falubeli-eknek. A vízügyi főigazgató-ságtól 2 millió forintot, a lakosság hozzájárulásából pedig 4 millió forintot szá-
nak erre a létesítményre.

A munka jövőre kezdődik. A községi tanács a fejlesztési alapból nyolc éven át évente 50 ezer forintot költ a vízhálózatra.

Fölösleges sorbanállás

A tömegközlekedés egyik legfontosabb eszköze eddig is a villamos volt Szegeden; jelenleg is az, és az marad még nagyon sokáig. A mind gyorsabb és zavartalanabb utaztatás érdekében korszerűsítik majd a Tarjántelepet és a Ságváritelepet összekötő villamosvonalakat. E munkának a tervei már készülnek és a beruházás is igen jelentős lesz. Erről tájékoztattott Tóth József, a Szegedi Közlekedési Vállalat igazgatója. Elmondotta

azt is, hogy naponta most, a kellemes, őszi napsütésben is mintegy 140 ezer fizető és bérletes utaztatnak. A múlt havi forgalmuk 3 millió 475 ezer utas volt. A rossz idő beálltával, majd az esős őszen és a havas, sáros tel-
ben jóval 4. millió fölé emelkedik havonta az utasok száma.

Naponta most mintegy 32—35 ezer bérletes utazik és mintegy 25—28 ezer készpénzzel fizető. Tekintve, hogy a fizetők és a bérlete-

sek naponta többször és több vonalon is utaznak, a megfelelő szorzószám alkalmazásával kerekül ki a végeredmény napi 136—140 ezer utasra.

A nagy számok mellett neveléses a tény, hogy a hónap utolsó, illetve a következő hónap első napjaiban hosszú sorokban kénytelenek várakozni a bérletüket megújító utasok a Széchenyi téri központi megálló pavilonja, illetve a Lenin körüli bérletpénztárak előtt. Ezek óta megváltó probléma ez, amelyen érdemben még nem változtatott a közlekedési vállalat. Tóth József szerint nem is tudnak a jelenlegi körülmények között.

Arra a javaslatunkra, hogy a bérleteket a hónap végén, illetve a következő hónap első napjaiban árusíthatnák a villamosokon a kalauzok is, az igazgató nemet mondott. Tájékoztatása szerint e kiszolgálás bevezetése elé akadályt gördít az a tény, hogy az utaztató forgalomban meglehetősen sokan esnek ki a munkából egyik napról a másikra. Az átlagos létszámlány 32—37 fő. Ezen úgy igyekeznek segíteni, hogy a szolgálatban levő kocsivezetők és kalauzok a betegség miatt kiesett társaik helyett rádolgoznak, túlóráznak.

A bérletváltásban a feleslegs sorbanállás és boszorkánkodás végleges száműzésére egyetlen lehetséges mód kínálkozik: olyan korszerű, nagy várakozóhellyel is rendelkező irodához juttatni — lehetőleg a belvárosban — a közlekedési vállalatot, hogy egyszerre 6—8 pénztáros tudjon dolgozni. A közlekedési vállalat nem is ajándékként kérné ezt a megoldást a várostól. Csak kapjon megfelelő területet, telket, vagy épületrészt, amelyen saját erőből épít, vagy amelyben saját pénzből rendezkedik be. Az elgondolás ésszerű, most már csak a kivitelezés várat magára.

Zalától Tataiig

Talózás a megyei lapokban

A mai lapszemléket a Zalai Hírlapból, a Dunántúli Naplóból és a Komárom megyei Dolgozók Lapjából állítottuk össze.

Széna helyett tejpor

Különleges eljárással nevelik a borjakat a nagykanizsai Vörös Csillag Termelőszövetkezetben. A szövetkezet az Állatforgalmi és Húsiipari Tröszttel kötött szerződést, amely alapján az új eljárással nevelt borjakat Olaszországba szállítja. A külföldi partner külön kikötése volt, hogy fehér húsú növendékmarhát szállítsanak neki. A szövetkezetben erre a célra új istállót rendeztek be, ahol légkondícionáló berendezéssel 18—22 Celsius-fok meleget és 75 százalékos légpáratartalmat biztosítanak. Az állatokat úgynevezett „mamate” francia gyártmányú műanyag táplálják. Ebből a szerkezetből francia tejporból készített 40 Celsius-fokos tápszer kapnak a fagorácáson heverésző borjak. A műanyag táplálék mellett a borjak, valamint nincs alutuk szalmaalom, ezek együttesen biztosítják a gyenge, fehér hús kifejlődését.

Gázzal bányásznak

A kiapadóban levő zalai olajmezőn többféle termelési módszert dolgoztak ki, amelyek alkalmazásával a szivattyúkkal már nem kitermelhető sűrű olajat is a felszínre juttatják. Ezek közül a legjelentősebb a rétegenergia vízzel való pótlása. Most a Dunántúli Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat mérnökei minden eddiginél nagyobb határfokú eljárást alkalmaznak, amelyet a laboratóriumi kísérletek után már a természetben is bevezettek. Az új módszer lényege: a kőolajat tartalmazó rétegbe széndioxidot szajtolnak, amely hozzájárul a felhajtó energiát, s a kutak felé hajtja az olajat. A széndioxid korlátlan mennyiségben áll rendelkezésre. Eddig 10 millió köbméter széndioxidot nyomtak az olajtároló rétegekbe, amely hatására a kutak termelése jelentősen emelke-

Répa helyett dénár

Értékes középkori pénzlelet — ezer ezüstdénár — került elő a Baranya megyei Bezdek község határában. Egy nyugdíjas a répaföldeken dolgozott és kapaja pénzdarabokat vetett ki. Ezután felásták a területet és még mintegy fél kilogramm ezüstpénzt gyűjtöttek össze. A pécsi Jannus Pannónius múzeum régészei megállapították, hogy az érmék a mohácsi vész idejéből származnak. Az értékes leletet hamarosan kiállítják a pécsi múzeumban.

Fürdőfejlesztés

Somogy megye négy legjelentősebb meleg vízű fürdőjét, a csisztapusztait, a csokonyavistontait, a nagyatádi és az igait a megnövekedett idegenforgalom miatt korszerűsítik. A nagyatádi gyógyfürdővé nyilvánítják és környékén gyógyintézetet rendeznek be. A csokonyavistontai fürdőre 80 millió forintot költenek: szabadtéri és fedett úszómedencéket, orvosi rendelőt, szállodákat, valamint vendéglátóipari egységeket építenek. az igai fürdő felületét pedig 10 holddal megnövelik és egy 100 férőhelyes szállodát építenek partjára. A csisztapusztai fürdőn is hamarosan megkezdik a korszerűsítési munkálatokat.

Tisztítják a tavat

Megkezdtek a tatai nagy tó 33 millió forintos költséget igénylő tisztítását és kotrását. A 400 holdas tavat — Magyarország legöregebb tározó tava — egyre többen látogatják, idegenforgalmi gócponttá alakult. A strandolásnak és a sportolásnak eddig gátat szabott a tó vizének eliszaposodása. Az évtizedek alatt 1 millió köbméter szennyezett iszap rakódott a fenekére, amelyet most egy holland gyártmányú kotróhajóval tisztítják meg. Ezeket a felújítási munkálatokat 1972-ben fejezik be.

Vita a városesztétika kérdéseiről

Zugok nélkül nincsen város

Vendég érkeztek természetesen biztos programot Odessza. Az ember bejelent, hogy ekkor meg ekkor átsétálunk a Tisza-hídon, lekanyarodunk jobbra, majd megnézzük Szeged első és oly sokak által szépnek, modernnek tartott lakónegyedét.

Átsétálunk, lekanyarodunk, aztán járnunk kezdjük az egyforma házakkal kezelt utcákat.

Járnivalónk bőven akad, néznivalónk annál kevesebb. Lakásmonstrum vált lakásmonstrumot, és hiába dicsérik az építőket és építetteket, akik jóvoltából otthonhoz jutott annyi ember, unalmunk inkább nő, mint csökken.

Egészen addig, míg a telep Tisza felőli üzletutcájába be nem kanyarodunk.

Ez itt — város!

Sok országot járt vendégeink itt felélnékelnek. Járáruk meglassul, s tekintetük, szavuk egyaránt mondja: igen, ez itt — város! Ha más nem, hát ez a kis szöglet elhozta ide az igazi városok szívesen szívott levegőjét.

Véleményükre nem nehéz rábólintani, mert bárhol is szépítgetjük, a kicsi utcán kívül nem érdemi ki a hagyományos értelmű város-rangot újszegedi negyedünk, Odessza.

„Ószegedi”, vagy inkább töltéstóvi telepünk, Tarján — legalábbis egyelőre — még „hátrányosabb helyzetből” startol.

Teherkocsik porozta útjain hiába tekergünk jobbra-balra, sehol nem leljük nyomát a jövő telepközpontnak, vagy legalább egy olyan szögletnek, amely évek múltával kedves időöltő helye, jövő-menő utcája lesz az ezernyi lakás gazdáinak.

Mint ahogy annyi határainkon belüli és határainkon túli építkezésnek, Odesszának is, Tarjánnak is egy a baja: hiányzik belőle a várost várossá tevő szabálytalanság, hiányoznak belőle az évtizedek — századok kialakította, kedves esetlegességek, hiányoznak a zugok.

Pedig egy vadonatúj telep is felépíthető „zugosan”!

E hozzászólás szerzőjének néhány évvel ezelőtt alkalma volt meglátogatni a svéd főváros, Stockholm néhány „szputnyikvárosát”, köztük az akkoriban még számos ok miatt építészeti világésként emlegetett Wallingby-t. Az, hogy a kilenc-tíz emeletes toronyházakat atomerómű fűti, most nem „téma”, s épp így az sem, hogy milyen sebességgel fut arrafelé a gyakran felszínre bukkanó földalatti. Az viszont már igen — s itt térnek vissza az imént

említett zugokra —, hogy milyen arcot is mutat a szputnyikváros főtere.

Szabálytalanság

Ami a legfontosabb: a teljes szabálytalanság; mind alaprajzban, mind a környező épületek testformáiban!

A főter, ezek szerint, egy évszázadok kialakította modellt mutat. Ha mindenáron pontosítani akarunk: egy nagyobbacska — másfél Klauzál térszí — területet, a kör és az ovális között.

S ahogy nem lett meghatározó egy mértani alakzat sem, épp úgy az esetlegesség jegyében sorakoznak egymás mellett a házak is; az egyik hosszanti oldalát, a másik keskenyebbik „végét” mutatva.

És ezek, az oldalak, végek!

Nincs az egész főtéren két egyforma homlokzat. Itt vasbetonsejtek ugranak elő, ott pácolt lécek takargatják a falat, amott meg éppen a felénk és divatos, sötétebb téglák síkját fedezhetjük fel.

Időnk volt bőven, megfigyelhetjük Vallingby lakóit. Akár mi a „hagyományos” tereinken, úgy éreztek otthon magukat a néhány éves városcentrumban. Az idősebbek úgy őrizték megszokott padjukat, a fiatalabak pedig úgy találták menedékre a változatos arcú házak ki- és beugróiban, s úgy indultak szokásos sétájukra, a térbe ugyancsak szabálytalanul torkolló — alig pár méternyi — széles, vagy éppen sötét keresztmetszetű — macskaköves utcákon.

Akár ezzel a macskakövel is folytathatjuk!

Hol látunk mi macskakövet új lakótelepeink sötét helyein? Pedig ez a területborító anyag épp úgy kiváló eszköze a hangulatremtő archaizálásnak, mint a jóval költségesebb, változatos homlokzat-kiképzés.

Traccs-placc

Hanem — visszatérve szegedi földre — szűkebb lehetőségünk ellenére is lehetne itt mit csinálni.

Olyasmit például, mint a bevezetőben említett kis odesszai utca, amely csak azért nem lett igazi „traccs-placc”, mert nagyon is a telep szélére került, s ráadásul éppen elébe ültették a különben tetszetős külsejű, de „jobb helyre érdemes” ABC-áruházat; vagy olyasmit, amiben az Oskola utca és a Révai utca közötti szakaszon gyönyörködhet a látogató.

Ha nem túl nagy gazdagságban is, de itt hasonlóképp fellelhetők azok a térszöglet — akár így is mondhatjuk: unaloműző — elemek, amelyek a szemnek kedvesebbé teszik az új épületeket. Aluljárókat, oszlop-sorokat, tehát zugokat talál-

hat itt a járóelő, aki a tervezők jóvoltából nem kényeszerül egyetlen, sokszor látott, unalmas útra, hanem alkalmanként felkeltheti magában a barangolás szép izgalmát.

Az Oskola utcai jó példát látszik követni a Károlyi utca építkezése is. Itt a Napsugár bisztró, a hozzá kapcsolódó — aluljáróval élénkített — lakóépület, meg a frissen elkészült, kilenc emeletes lakóház egy olyan változatos, szívesen nézett komplexummá állt össze, amely máris önmé-
re van mind az ottlakóknak, mind az arra sétálóknak.

Ismét visszakanyarodva kiindulópontunkhoz: jó lenne valami efféle szemmel megkomponálni új telepeinket is! Arra kellene — már amennyire lehet — törekedni, hogy időről időre megtörjenek a négy-öt emeletes épületsorok, meg arra, hogy hangulatteremtő archaizálással keltsék fel a városok hagyományos képzetét.

Ezrek, sőt tízezrek végleges szállásairól van szó — nem mindegy, hogyan futnak el az itt lakók felett a jövőendő évtizedek.

Akác László

Dobozy Imre:
Újra lehet kezdeni

19.
— Igen, uraim — mondja sokára a báró —, ez hát aféle búcsúvacsora. Az esperes feláll, nyaka remeg. A főjegyző is ettől félhetett egész este, elzöldülő képpel könyörög.
— Meggondolták ezt, méltóságos uram? A nép is elveszti fejét, ha meghallja... És a front két hete nem mozdul, talán még vissza is nyomják, minden lehetséges, méltóságos uram, és az ön családja hatszáz éve ura ennek a környéknek, ezt nem lehet csak úgy...
Gáldy lassan feláll.
— Fáradjanak át a szalonba. A feleségem este nem iszik kávé. De nekünk nem árt, egy pohár konyak sem.
Géza odalép a báróhoz.
— Ne vegye tolokodásnak, de odaát van két-háromféle kintő nyugtatóm, ha a bárónéknak szüksége lenne rá...
— Köszönöm, doktor. A feleségem sohasem élt nyugtatóval.
A kávé már kitértve gőzölög. Konyak, szivar, cigaretták az asztalon. Az öreg inas épp akkor húzza be, hangtalanul, maga mögött a szemközti ajtót, mikor az ebédlőből belépnek, Gáldy kényelmesen elhelyezkedik, egy karcsú lábú fotelben, nekünk is int, foglaljunk helyet.

— Te nem marasztalsz, Ernő fiám? —
Hüvös a hangja, inkább udvarias, mint irónikus.
— Nem tudom, mit mondjak. — Hatszáz év, mondta dadogva a főjegyző, és egyszerre vége, egy pompás, néma vacsorával, amelyen minden szilárd volt, a vén falaktól a széklábakig, csak belül az emberi világ dől össze, fülnek felfoghatatlan robajjal. Gáldy tehát menekül. A búcsúvacsora nem jelenthet mást. De hasztalan vígasztalnom magam azzal, hogy ő megy, én pedig maradok. Sajnos nem erről van szó. Bármennyire igyekszem ügyesen szedni a levegőt, mint pillangózás közben, én is menekülök. Csak kincsek nélkül, és nem tudom, hová. Mindenki menekül. Aki nem az országúton, hát az esze elől. Hogy ne kelljen bolondulásig gondolkodni rajta, mi múlik el és mi következik. Az Áj hársfái, melyeket gránáttal is bajos szétlőni, ugyanazok maradnak... De a szem, mely nézi őket, már nem lesz ugyanaz. Neveléses azt hinni, hogy a közlőgő vihar csak a kastélyokban söpör. A fejekben is. Mit hord ki, s mit hoz helyette? — Nem, méltóságos uram, valóban nem tudok mit mondani.
Gáldy szeme Desőn áll meg.
— És ön, főhadnagy úr?
— Hová? — kérdi Deső, felelet helyett.
— Most Zalába. Van ott egy kisebb birtokom, a feleségem révén. Onnan aztán vagy erre, vagy arra.
— Így kellett ennek lenni?
— Így lett. Önt persze, gondolom, nem annyira a tények, inkább az okok foglalkoztatják. Várjon egy kicsit. Ha mindez elmúlik... kedvére válogathat. Rengeteg analízist csinálnak, és ki-ki szentül hiszi, hogy az övé az igazi.
— Ez nagyon komiszul hangzik. A dolgok önmagukban, nem későbbi,

önkényes minősítésükben hordják a jót vagy a rosszat. Gondolja meg, mit hajtogatnak még ma itt: az ország pusztulása nem azzal kezdődött, hogy kimentünk a Don partjára, hanem azzal, hogy visszajöttünk. Bocssáson meg, esperes úr, nem önről van szó, ez az egész sokkal régiebb és általánosabb... De hát a felelősség az első lépéstől számítódik, nem az utolsótól.
— A felelősség az összeomlás záróakkordja. Különböző csak fecsegnek róla. Ha baj van, a vesztesen el kell verni a port, ennyi az egész. Igyon meg, nagyon jó konyak.
Géza felugrik.
— Kinek nehezebb a bunkója, és ki üt nagyobbat? Ez minden? Mióta lemasztunk a fáról, semmi se történt velünk? Ön Angliában élt, ismernie kell Bacont: az ember csak az, amit tud... A Hitler-ellenes koalíció nem azzal kezdődött, hogy meg kell verni a németeket. Azzal, hogy miért kell összefogni ellenük. Igen, ez a lényeg, a miért! A felismerés! Hogy az embertelenség erejével szembe kell szegezni az emberség erejét...
Gáldy legyint.
— Ismerem Bacont. Szeretni ugyan csak az Essayit szeretem, de hát ez megint izlés dolga. — Nem vitatkozik a doktorral, Desőhöz fordul. — Nézze, mióta megvagyok, egyebet se hallok magunkról, mint hogy alkalmatlanok vagyunk a vezetésre. Szamárság. Egy osztály mindenre alkalmas, amíg nyeregben bír maradni. Ha kirepül a nyeregből... — Szivarját nézi, vállat von. — Az elmarasztaló verdiktet már megfogalmazták rólunk. Eladtuk a nemzeti függetlenségét, kiszolgáltuk a fasizmust. Hallgatom az angol rádiót. Ráadásul ismerem őket. Rendesen csak a más csatlósát szidják.

(Folytatjuk.)